

БУЛІНГ ЧИ КОНФЛІКТ?

Як відрізнити і що важливо помітити

Одна ситуація може бути складною. Важливо розуміти відмінності, щоб правильно діяти та допомогти дітям.

КОНФЛІКТ

- ✓ Різні інтереси або погляди сторін.
- ✓ Ситуація може бути разовою.
- ✓ Потребує врегулювання й уваги, але сама по собі не означає булінг.

Учасники зазвичай мають відносно рівні можливості впливати на ситуацію.

НАСИЛЬСТВО

- ✓ Умисні дії або бездіяльність, що завдають шкоди чи порушують права.
- ✓ Може бути одноразовим.
- ✓ **Форми:**
 - фізичне
 - психологічне
 - економічне
 - сексуальне.

Може відбуватися як між дітьми, так і з боку дорослих щодо дітей.

БУЛІНГ

- ✓ Систематичне психологічне, фізичне, економічне або сексуальне насильство між учасниками освітнього процесу.
- ✓ 2 і більше випадків протягом 12 місяців.
- ✓ Може відбуватися і через електронні комунікації (онлайн).
- ✓ Зазвичай є нерівність сил між сторонами, повторюваність і цілеспрямоване приниження одного з учасників.

Учитель не встановлює факт булінгу самостійно — повідомляє про можливий випадок і діє за процедурою закладу.

ЩО ВАЖЛИВО ВЧИТЕЛЮ

Не намагайся самостійно “довести”, що це булінг. Зафіксуй побачене або почуте, припини небезпечні дії та дій за процедурою закладу.

- 1 Припини небезпечні дії
- 2 Фіксуй
- 3 Повідомляй
- 4 Підтримуй

ЩО МАЄ НАСТОРОЖИТИ ВЧИТЕЛЯ?

Ці ознаки не завжди означають булінг, але є приводом уважніше придивитися до ситуації, поговорити з дитиною та зафіксувати спостереження.

1 ПОВТОРЮВАНІСТЬ

- ✓ Схожі дії або ситуації повторюються.
- ✓ Дитина неодноразово називає тих самих учасників або описує подібний випадок.

2 ПРИНИЖЕННЯ І ПОГРОЗИ

- ✓ Образливі слова, прізвиська, насмішки.
- ✓ Приниження через зовнішність, здібності, особливості.
- ✓ Погрози, шантаж, залякування.

3 ІЗОЛЯЦІЯ ДИТИНИ

- ✓ Дитину не беруть у спільні ігри, завдання, групові роботи.
- ✓ Ігнорують, уникають спілкування.
- ✓ Поширюють чутки, налаштовують інших проти неї.
- ✓ Дитина часто залишається сама.

4 СТРАХ І ФІЗИЧНІ СИГНАЛИ

- ✓ Дитина боїться йти до школи, уникає певних місць або людей.
- ✓ Часто сумна, тривожна, дратівлива, замкнена.
- ✓ Скаржиться на погане самопочуття (головний біль, біль у животі тощо).
- ✓ Має травми, синці чи подряпини без зрозумілого пояснення.
- ✓ Пропускає заняття без поважних причин.

5 ОНЛАЙН-ДІЇ

- ✓ Образливі повідомлення в месенджерах, соцмережах.
- ✓ Поширення фото, відео або особистої інформації без згоди.
- ✓ Створення груп для цькування.
- ✓ Залякування, погрози онлайн.
- ✓ Виключення з онлайн-спільнот (ігор, чатів, класних груп).

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ПОМІТИЛИ ТАКІ ОЗНАКИ?

Пам'ятайте: одна ознака ще не доводить булінг, але це привід не ігнорувати ситуацію та діяти за процедурою закладу.

ДИТИНА ПОВІДОМИЛА ПРО ВИПАДОК МОЇ ПЕРШІ ДІЇ

Важливо діяти спокійно,
з повагою та відповідально.
Ти можеш допомогти!

Короткий алгоритм для вчителя без самостійного “розслідування”.

1 ВИСЛУХАЙ СПОКІЙНО

Дай дитині висловитися.
Не перебивай, не тисни, не перетворюй
розмову на допит.

2 ПОДЯКУЙ ЗА ДОВІРУ

Скажи: “Добре, що ти розповів/
розповіла”. Поясни, що ти поруч
і подбаєш про безпеку.

Добре, що ти
розповів/розповіла.
Я поруч!

3 ПОДБАЙ ПРО БЕЗПЕКУ

Якщо ситуація триває зараз —
припини небезпечні дії.
Не залишай дитину сам на сам
із ризиком.

4 ЗАФІКСУЙ ФАКТИ

Запиши факти, які дитина повідомила:
що сталося, коли й де.
Не допитуй і не роби власних висновків.

Запиши тільки
те, що повідомила
дитина.

5 ПОВІДОМ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ

Передай інформацію керівнику закладу
освіти та дій відповідно до встановленої
процедури.

Повідом
керівника
закладу освіти.

✗ НЕ РОБИМО

- ✗ Не звинувачуємо дитину
- ✗ Не обіцяємо: “Я нікому не скажу”
- ✗ Не змушуємо миритися одразу
- ✗ Не зводимо дітей для з'ясування стосунків чи примирення

Головне: підтримати дитину, зафіксувати повідомлення і діяти за процедурою закладу.

Кому і як повідомляємо

про випадок насильства (булінгу) у закладі освіти

1

ПРАЦІВНИК ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

- ✓ Припиняє небезпечні дії та дбає про безпеку дитини.
- ✓ Негайно повідомляє керівника закладу освіти про випадок.
- ✓ Повідомляє принаймні одного з батьків постраждалої дитини та дитини, яка вчинила насильство (відповідно до Порядку).
- ✓ За потреби звертається до поліції та викликає швидку медичну допомогу.

2

КЕРІВНИК ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

- ✓ Приймає повідомлення від працівника закладу (усно або письмово).
- ✓ Забезпечує його реєстрацію.
- ✓ Інформує працівника про подальші кроки відповідно до Порядку.

3

РЕЄСТРАЦІЯ ПОВІДОМЛЕННЯ

- ✓ Повідомлення реєструється у день надходження.
- ✓ Якщо повідомлення надійшло у неробочий час — реєструється у перший робочий день.
- ✓ Фіксуються дата, час, форма (усно/письмово) та короткий зміст повідомлення.

4

ДІЇ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

- ✓ Розглядає повідомлення протягом однієї доби з дня реєстрації повідомлення.
- ✓ Якщо встановлені ознаки насильства, протягом до 3 годин інформує:
 - батьків дитини (крім випадку, коли кривдниками є батьки);
 - Національну поліцію (письмово);
 - службу у справах дітей (письмово);
 - територіальний орган Нацсоцслужби;
 - Державну службу у справах дітей.
- ✓ Скликає комісію з розгляду випадку не пізніше ніж протягом 3 робочих днів.
- ✓ Організовує подальший розгляд і вжиття заходів відповідно до Порядку.

Якщо у вчиненні насильства підозрюється керівник закладу освіти

Повідомлення подається засновнику закладу освіти або відповідному органу управління освітою відповідно до Порядку.

Що робить учитель (працівник)

- ✓ Помічає ознаки насильства або вислуховує повідомлення дитини.
- ✓ Припиняє небезпечні дії та дбає про безпеку.
- ✓ Негайно повідомляє керівника закладу освіти.
- ✓ Повідомляє принаймні одного з батьків (відповідно до Порядку).
- ✓ За потреби звертається до поліції та викликає швидку.
- ✓ Фіксує відому інформацію (тільки факти, без власних висновків).
- ✓ Надає подальшу інформацію на запит керівника або комісії.

Що вчитель не робить самостійно

- ✗ Не проводить власного розслідування.
- ✗ Не встановлює факт булінгу і не визначає винних.
- ✗ Не опитує всіх учасників ситуації.
- ✗ Не приймає рішення щодо заходів впливу.
- ✗ Не зводить дітей для з'ясування стосунків чи примирення.
- ✗ Не поширює інформацію про ситуацію серед інших батьків, дітей або працівників.
- ✗ Не ігнорує навіть «дрібні» прояви насильства.

Усі дії здійснюємо відповідно до Порядку реагування на випадки насильства (булінгу) у закладах освіти в редакції 2026 року.

gotovo_do_uroku

ЩО ГОВОРИТИ ДИТИНІ

Готові фрази підтримки в складній ситуації

Спокійні слова вчителя допомагають дитині відчувати безпеку, довіру й підтримку.

ГОВОРИМО ТАК

Добре, що ти мені розповів/розповіла.

Я тебе чую.

Ти можеш розповісти стільки, скільки зараз готовий/готова.

Я подбаю, щоб дорослі, які можуть допомогти, про це знали.

Зараз найважливіше — твоя безпека.

Ми будемо діяти спокійно й по черзі.

КРАЩЕ НЕ ГОВОРИТИ

Чому ти раніше мовчав/мовчала?

Може, ти сам/сама спровокував/спровокувала?

Не звертай уваги.

Ви зараз помиритеся.

Я нікому не скажу.

Ти точно впевнений/впевнена, що все було саме так?

ПАМ'ЯТАЙ

Не перетворюй розмову на допит. Не оцінюй. Не обіцяй таємниці.
Дай дитині відчувати, що вона почута й не залишиться сама із ситуацією.

ПОБАЧИЛА / ПОЧУЛА – ЩО РОБЛЮ ДАЛІ?

Швидка шпаргалка для вчителя 1–4 класів у ситуації можливого насильства або булінгу.

1

ПРИПИНИ НЕБЕЗПЕЧНІ ДІЇ

Якщо ситуація триває зараз — спокійно зупини її та подбай про безпеку дитини.

Безпека дитини — перш за все.

2

ВИСЛУХАЙ ДИТИНУ

Говори спокійно, не тисни й не перетворюй розмову на допит.

Дай дитині можливість бути почутою.

3

ЗАФІКСУЙ ЛИШЕ ВІДОМІ ФАКТИ

Запиши лише відомі факти: що сталося, коли, де. Без оцінок і висновків.

Тільки факти, без оцінок і висновків.

4

ПОВІДОМ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ

Передай інформацію керівнику закладу освіти якнайшвидше та дій відповідно до процедури.

Повідом якнайшвидше.

5

ДІЙ ЗА ПРОЦЕДУРОЮ

Не проводь власного розслідування й дотримуйся встановленого порядку в закладі освіти.

Дій відповідно до Порядку в закладі освіти.

6

ПІДТРИМАЙ ДИТИНУ

Дай зрозуміти, що дитина не залишиться сама і що вона може розраховувати на підтримку.

Ти поруч. Дитина не сама.

!

ПАМ'ЯТАЙ

- ❌ Не розслідуй самостійно.
- ❌ Не визначай винних.
- ❌ Не змушуй дітей миритися.

ЯКЩО Є БЕЗПОСЕРЕДНЯ ЗАГРОЗА ЖИТТЮ ЧИ ЗДОРОВ'Ю

Спершу безпека дитини. За потреби — негайно телефонуй 102 або 103.

Головне: вчасно зреагувати, зафіксувати відоме, повідомити керівника і підтримати дитину.